

Danielàndia

Lluís Balsells

Editorial Trípodè

TRÍPODE

Títol: *Danielàndia*

Primera edició: febrer de 2021

© Lluís Balsells

© Del pròleg: Borja Bagunyà

© D'aquesta edició: Edicions Trípod, SL

Carrer Aribau, 114, entl.4a Barcelona, 08036

www.tripode.cat

Instagram: www.instagram.com/editorialtripode/

Facebook: www.facebook.com/TripodeEditorial/

Twitter: www.twitter.com/Ed_Tripode

Disseny i maquetació: Elma Presas

Correcció: Helena Batlle

Impressió: Romanyà Valls

Imprès a la UE

ISBN: 978-84-122351-6-6

Dipòsit legal: B 3288-2021

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb el permís dels seus titulars, a part de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne fragments.

Pròleg

Benvingudes a *Danielàndia*

John Cheever va defensar famosament el conte curt revisant el tòpic que diu que, a l' instant de morir, la vida ens passa davant dels ulls. Cheever deia que aquest relat improvisat que ens fem del que hem sigut no pren la forma d'una novel·la, sinó la d'un conte, i que és precisament per això que el conte manté la seva potència, primordial i fascinadora. Aquesta narració, entesa a la manera de Benjamin, recull i impersonalitza una experiència sedimentada, i n'extreu un saber que pot transmetre de generació a generació. Potser per això, Cheever hi troba el dipositari natural no d'una vida, compte, sinó del sentit d'aquesta vida. D'altra banda, des del moment en què la novel·la incorpora i secularitza el relat confessional agustiniana-rousseaunià, i l'imputa a personatges ficticials, es fa molt difícil imaginar una forma més adient per al

perfilat biogràfic d'un individu que no sigui el de la novel·la. No només ens agrada assajar versions de l'inici del *David Copperfield* de Dickens o de les *Confessions* de Rousseau per a la nostra biografia, sinó que potser encara hi trobaríem alguna cosa insultant si algú gosés resumir-nos en vuit folis. No hi ha gairebé res, en literatura, que sigui innocent, i encara menys un gènere. Els gèneres carreguen prejudicis, connotacions, presumpcions de valor. Si algú hagués d'explicar-nos, o si haguéssim de fer-ho nosaltres mateixos, ¿en quin gènere ens escriuria? ¿De quina manera ens agradaria que ens traduïssin a paraula?

Aquesta em sembla una de les preguntes centrals de *Danielàndia*, aquesta tercera obra de Lluís Balsells que tens a les mans i que (imagino) frises per posar-te a llegir.¹ ¿Com s'explica, posem per cas, algú com la Daniela? D'entrada, el títol ja ens avisa d'una variació clau sobre aquest tema: Daniela, la protagonista, no només és una persona, sinó, també, i sobretot, un territori, cosa que explica que la Daniela comenci molt abans de néixer, que, en aquesta seva narració, parli primer gent estranya, fins i tot desconeguda —personatges que habiten en racons més o menys visibles d'aquest territori, que s'hi han fet una casa precària i que formen part d'aquest raïm de veus que parlen de la Daniela, *en la Daniela*. Hi ha alguna cosa profundament dialògica en l'escriptura d'en Lluís, que aquí

1 ¿Què fas, doncs, entretenint-te amb aquest pobre pròleg? I encara pitjor: ¿per què has vingut fins aquí, al peu de pàgina?, quan saps perfectament que els escriptors tendeixen a posar-hi la morralla tècnica, als peus de pàgina, la informació optativa, addicional, o les interrupcions metadiscursives i trencadores-de-les-quartes-parets a què ja ens ha acostumat una certa tradició autorreferencial postmoderna.

es torna programàtica:² per narrar una sola vida, per perfilar un sol individu, cal convocar una multitud. Rimbaudianament, *jo* sempre és un *autre*. Una colla. Vindria a ser l'equivalent narratiu de la descoberta que, quan estem sols (¡per fi!), i no ens atabala res, ni ningú no ens exigeix cap concessió, en aquest silenci amniòtic en què podem desfer-nos de màscares socials i hàbits adquirits, allà on suposadament som Nosaltres Sense Concessions, allà és on apareixen les veus dels altres. Enamorats dels anys cinquanta que escriuen dietaris tendrament neuròtics, segells de col·leccionista, pretendents aixelluts i amants avorridament sofisticats, mentors escandinaus i telefonistes francesos, escriptors d'autobiografies monumentals que converteixen tothom (o gairebé) en personatges: la patuleia de personatges que transiten pel territori danielesc és ingent, i una de les millors raons per llegir aquesta novel·la.

Però no només: el caràcter carnavalesc de l'escriptura d'en Lluís convoca també un munt de gèneres, des de la faula fins a la

2 Matiso: des del primer recull fins a aquesta segona novel·la, el que m'ha semblat observar-hi és aquesta evolució de la pluralitat per la dialogia. A *Recomanat pels millors fabricants* procedia per acumulació (100 microcontes sobre la crisi) per tal de perfilar el contorn d'una realitat complexíssima, i a *Diagonal* jugava amb el clixé del triangle amorós per desplegar un exercici de postmemòria guerracivilesca; en tots dos casos, l'escriptura d'en Lluís, conscient que la realitat no és ni única ni evident, apostava per la pluralitat de punts de vista amb l'esperança que aquest moviment, aquesta acumulació (contradictòria o no), acabaria oferint una imatge prou rica i prou complexa del que fos que es volia representar. A *Danielàndia*, en canvi, aquest enciclopedisme de perspectives es manté, però s'incorpora a un mateix relat, de manera que l'èmfasi deixa de ser el punt de vista per inscriure's en una dialèctica interessantíssima sobre identitat i alteritat.*

*Abans he dit que a les notes al peu només s'hi posava la morralla. Benvinguts a un pròleg CONTRADICTORI.

crònica nou-periodística, passant pel dietari, la nota d'escriptura, el soliloqui dramàtic, el vessament knausgardia o el haiku. S'ho passa bé, escrivint, en Lluís, i aquesta felicitat es tradueix en un repertori fenomenal de textures, tons i retòriques diverses. Escric *repertori* amb intenció: si hi ha alguna lliçó postmoderna que sigui rellevant, a *Danielàndia*, potser és aquesta conversió del passat en repertori. Allà on el Modern pensava que l'art progressava cancel·lant les formes «superades» (i podia pensar que només hi havia una forma legítima de produir-se), el PostModern, que ja no creu que la història avanci cap enlloc, descobreix que, cancel·lant el Progrés, recupera totes les formes del passat presumptament anacròniques. En aquest sentit, s'acosta a qualsevol gènere, qualsevol forma i qualsevol ús del llenguatge més o menys tipificat com un material a partir del qual seguir escrivint. El repertori d'en Lluís és, a més, considerablement extens i li serveix per recordar-nos que, fins i tot en els nostres moments més espontanis i més íntims, hi ha la mediació d'alguna mena de paraula. Un trop. Una metàfora arnada. Un clixé. Hi ha alguna cosa de parc temàtic, en la *làndia* de Daniela.

De fet, *Danielàndia* té forma de pinça que s'emmiralla, com si la novel·la fossin un polze i un índex que volen atrapar alguna cosa invisible. Aquesta *cosa* no es pot arribar a entendre del tot, i no cal. És més important que facis servir la teva intuïció lectora per anticipar-ne algun contorn, perfilar l'espai que ocupa, a la manera dels astrònoms que descobreixen planetes estudiant la manera com es corba la llum al seu voltant. Tot el que llegiràs aquí és, en un cert sentit, aquest plec, aquesta corba. Et toca a tu, oh, lectora, de formular la hipòtesi del que sigui que la provoca.

No et pensis, però, que *Danielàndia* és un llibre cerebral o solemnot. Al contrari: l'escriptura d'en Lluís és lúdica i summament viva, i travessada d'un humor deliciosament intel·ligent. Busca-hi la variació d'Emma Bovary que hi ha amagat, per exemple. O fixa't en la rastellera de parelles de la Daniela, i en la sèrie que perfilen. La coincidència forma part essencial del llenguatge literari d'en Lluís, però, muntat en la narració-de-narracions que és *Danielàndia* pren tot un altre sentit. Al meu parer, apunta cap a un altre dels temes centrals de l'obra, com són les relacions entre la realitat i les seves representacions (de continuïtat, són? De tangencialitat? De duplicació d'un original? De reinterpretació? De dissolució d'aquest mateix original?). Tema clàssic, si es vol, que la novel·la empeny cap a un terreny francament interessant. Només cal resseguir l'evolució de la Daniela mateixa, dona manuscrita, que anirà passant de narrada a narradora, i relligarà històries que, fins llavors, havien estat deslligades, això és, ens oferirà *alternatives* que, com a lectores, ens demanen una presa de partit. Perquè hi ha poques coses més seductores i, alhora, més angoixants que les alternatives.³ ¿Ens han acostumat massa a

3 Tampoc tan angoixant, no cal exagerar. Però sí que és cert que *Danielàndia* no és massa amiga de les lectures passives. Busca lectores despertes, actives, que tinguin una certa mirada detectivesca. ¿No és això, però, el que haurien de demanar totes les obres? ¿No és això, vertaderament, el respecte lector? En Lluís és un escriptor que se serveix tant d'estructures llargues com de detalls minúsculs, i ens demana una mena d'estrabisme lector que es fixi alhora en l'una i en l'altre. Tornant al que dèiem abans sobre explicar una vida, ¿no és en aquesta dualitat on ens tensem tots nosaltres? ¿No som tant als detalls com a les paràboles que dibuixem mentre anem fent, dia a dia, en la nostra estimada banalitat quotidiana?

ficcions ultramastegades? ¿Patim socialment d'una atròfia interpretativa? ¿Suportarem la lectura d'una novel·la que ens tracta prou de tu a tu com per no agafar-nos de la mà a cada passa i dir-nos a on són els agafalls i a on, els entrebancs? ¿Esclar que sí, estimada lectora! ¿Només ens caldrà prendre nota, sortir de cacera, treballar una mica! Però sense preocupar-nos massa, tampoc. Que *Danielàndia* es vagi multiplicant, versionant i contraversionant és part de la diversió que ens proposa i una de les coqueteries fenomenals de l'escriptura balsellsiana, que no sembla mai satisfeta amb una sola versió de les coses. Imaginació insistent, la que es desplega aquí. ¿La meva recomanació? Segueix les engrunes que en Lluís, hanselgretelianament, ha anat disposant per tota la novel·la, i tot anirà bé.

Fixa't en les piscines, per exemple, que hi són pertot. ¿Luxe d'hotel? ¿Teràpia mal engiponada? ¿Amença d'ofec? ¿Possibilitat de redempció? ¿Entrenament? ¿Teràpia? ¿Motlle primordial? ¿Rectangle de blau grec? ¿Totes les anteriors?

Fixa't en els noms, en les reverberacions, en els ecos. *Danielàndia* funciona per simetries estrafetes i té un gust quasioulipià per les repeticions, els principis estructurals, les reescriptures.

Si l'escriptura té alguna cosa del fil d'engrunes de Hansel i Gretel (o alguna de Xahrazad, que vindria a ser una mica el mateix), ¿qui és, aquí, la bruixa? ¿A què s'oposa el parafang de l'escriptura? ¿Quin forn li espera a la Daniela?

No són coses que s'hagin de resoldre en un pròleg. El millor que pots fer és abandonar-me d'una vegada i passejar-te per aquest territori ficcional, i caminar-lo, i tornar enrere, anotar-te

aquells llocs que voldràs tornar a visitar, com es fa amb les ciutats que se't fiquen a dins o amb les novel·les-món a les quals, un cop descobertes, ens ve de gust de retornar.

Benvingudes a *Danielàndia*.

Borja Bagunyà

Gener 2021

No hi ha res més buit que una piscina buida.
Raymond Chandler

Un racó idíl·lic: petita faula

La nit era asfixiant i pudent, però, a la terrassa, la dona esperava que la piscina li alleugés la xafogor. En va.

—Aquest racó és molt agradable —va dir l'home mentre espantava l'enèsim mosquit. Del carrer pujava un baf d'escombraries podrides—. Amoenus.

—I tant. —Aquella mania de no deixar el got quiet ni un moment..., potser ell es pensava que dringar els glaçons el feia més interessant.

—A vegades desitjaria ser una pura extensió de l'aigua. —Va intentar tocar la superfície amb el peu, però no se'n va sortir.

—T'agradaria banyar-te? —El somriure volia ser natural, però li va sortir una mena de ganyota en veure que l'home tenia les ungles del peu brutes i llargues. Li va venir un altre cop *aquella* sensació.

—No hi ha res més buit que una piscina buida —va pontificar ell amb suficiència, mentre feia el gest de les cometes amb els dits, de manera grotesca perquè a la mà dreta encara hi tenia el got.

—Qui ho va dir, això?

—Potser sí que m'agradaria. Si tu també t'hi tires —Va estirar el coll, com esperant una resposta—. Hemingway.

—No em temptis. —Ara el somriure era franc. L'imaginava a l'aigua, ofegant-se.

Els segells d'Andorra

(conte núm. 1)

24 d'octubre de 1958

Tot ha començat quan he decidit sortir a passejar. Al cap d'una estona, sense rumb fix i amb les mans glaçades, m'he acabat refugiant en un bar de Balmes. M'he assegut a prop de l'estufa i he demanat un cafè. El local era gairebé buit i tan poc il·luminat que semblava una prolongació de la foscor del carrer, com el paladar d'una boca entreoberta. Avorrit i amb risc de danyar-me la vista, he resseguit la lletra menuda de la cartellera perquè demà passat és diumenge i potser aniré al cine. Al Fantasio fan *Sayonara*, amb en Marlon Brando, i a l'Astoria, *Testigo de cargo*, amb la Dietrich. Incapaç de decidir (segur que les dues són bones) m'he entretingut una estona amb aquest petit dilema. Estava distret amb això quan el cambrer m'ha demanat si li podia tornar *La Vanguardia* —*La Vanguardia Española*, ha dit ell— perquè acabava d'entrar el senyor Rosanes. Es veu que el senyor Rosanes

és un client habitual i té preferència. Li he contestat que només faltaria, és clar. Resignat, he decidit esbargir-me guaitant, des de la vidriera, els vianants apressats per arribar aviat a casa. Ha estat en aquest impàs quan el dia ha canviat de signe. El vidre ens separava, però el meu esperit l'ha travessat sense dubtar-ho. Vet aquí el fet excepcional que m'ha capgirat el dia: estar al mateix temps a dins el bar i a la vorera, al costat d'aquell àngel en trànsit. Perquè... de quina altra manera podria definir-la? A pesar d'anar embolicada amb un abric fins més avall dels genolls, m'he adonat de seguida que el que bategava a sota el xeviot era el meu bessó femení, l'encaix perfecte, i he sentit —reconec que sorprès— l'escalfor de cada nit amb l'acoblament del cos al clot del matalàs, el meu sinònim corporal. He trobat estrany i força inadequat aquest pensament, però així és com ha anat i no ha finit aquí la cosa perquè el trasbals més gran s'ha produït en resseguir —per qüestió de temps, en un instant— el seu rostre. Els ulls tranquils, com dues guspises d'un color gris blau enlluernador; la boca, una explosió de promeses, i sobretot, el nas petit i recte com una miniatura feta per un orfebre. I això que tot ha succeït en un sospir, quan passava per davant de la vidriera. He tingut un impuls, cosa inhabitual en mi, i m'he aixecat a correccia amb la intenció de seguir-la. Cal dir que ella no anava sola, sinó acompanyada d'una senyora gran, potser la seva mare. Malauradament, entre posar-me l'abric i pagar el cambrer —que en aquell moment estava ocupat i no tenia gaire pressa—, quan he trepitjat el carrer, tot i caminar amb rapidesa amunt i avall, he estat incapaç de trobar-les. No sé si podré dormir.